

1 DECEMBRIE 1918 – O ZI INTRATĂ ÎN ISTORIE PENTRU TOATE VEACURILE

DECEMBER 1ST, 1918 – A HISTORIC DAY FOR ALL AGES

*General de brigadă (r) prof. univ. dr. Florian TUCĂ**
*Colonel (r) prof univ dr. Eugen SITEANU***

Rezumat: În acest articol se evocă câteva momente memorabile ale înfăptuirii, acum 95 de ani, visului de aur al românilor – Marea Unire, care reprezintă cel mai mare eveniment al istoriei românilor. Victoria României în Războiul de Reîntregire Națională (1916-1919) a permis aplicarea principiului autodeterminării în virtutea căruia națiunea noastră a avut dreptul să se constituie într-un stat național unitar. Acest principiu al președintelui Woodrow Wilson a fost aprobat de Congresul SUA, la începutul anului 1918 și a avut un ecou puternic în rândul românilor din provinciile românești subjugate de Austro-Ungaria și Imperiul Țarist. Aceste condiții au favorizat desfășurarea acțiunilor unioniste ale românilor din acele provincii, care au hotărât să se alipească la regatul României sub sceptrul marelui rege Ferdinand I.

Cuvinte-cheie: Marea Unire, Războiul de Reîntregire, principiul autodeterminării, stat național unitar, acțiuni unioniste.

Abstract: This article tells about some memorable moments of the accomplishment, 95 years ago, of the Romanian golden dream – Great Union, which represents the most, important event in the Romanians' history. Romania's victory in the War of National Reunification (1918-1919) permitted the application of the self-determination principles and in its virtue our had the right to constitute itself as a national unitary state. This principle of President Woodrow Wilson has been approved by the US Congress in early 1918 and had a strong response among the Romanians in the Romanian provinces which are subjugated by Austria-Hungary and the Tsarist Empire. These conditions favoured the development of the unionistic actions of the Romanians in those provinces that have decided to join the Kingdom of Romania under the sceptre of the great King Ferdinand I.

Keywords: Great Union, War of Reunification, self-determination principle, national unitary state, unionistic actions.

* Prof. univ. dr., membru al Academiei Oamenilor de Știință din România; istoric.

** Profesor univ. dr. ing., Academia Comercială, Satu Mare și Universitatea Națională de Apărare „Carol I”; membru asociat al AOȘR; vicepreședintele Asociației Absolvenților UNAp „Carol I”; esiteanu@yahoo.com; tel.:0720566911.

Sunt zile în istoria unor state și națiuni care sunt parcă predestinate de Pronia Cerească să le jaloneze istoric pentru toate veacurile. Pentru noi, românii, o astfel de zi este cea de **1 Decembrie 1918**. Cu exact 95 de ani în urmă, în acea zi, la Alba Iulia, s-a înfăptuit, din năzuința și voința populară, istoricul act al reîntregirii hotarelor și al făuririi României Mari. Atunci, la 1 Decembrie 1918, după trei secole și ceva de la prima unire politică ce fusese înfăptuită de către Mihai cel Brav și cel Viteaz (1599), s-a desfășurat, la Alba Iulia, Marea Adunare Națională a românilor care veniseră acolo cu zecile de mii pentru a hotărî și a pecetlui Unirea Transilvaniei și a celorlalte provincii locuite de români (Banatul, Crișana, Maramureș, Basarabia și Bucovina) cu **Patria-mamă**, respectiv cu România. Cu câteva luni mai înainte de desfășurarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, prin hotărâri sau prin rezoluții speciale, se uniseră cu Țara-mamă, tot prin voința populară, românii basarabeni și bucovineni. În această privință, în „**Declarația Sfatului Țării din Basarabia**”, sfat ce se întrunise la Chișinău în ziua de 27 martie 1918, se va adopta o „Declarație de Unire” care avea următorul conținut:

„În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară:

Republica Democratică Moldovenească (Basarabia – n.n.), între hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre și Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă acum o sută și mai bine de ani de trupul vechii Moldove;

În puterea dreptului istoric, în puterea dreptului de Neam și frăției de sânge, pe temeiul principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor;

De azi înainte (27 martie 1918 – n.n.) și pentru totdeauna se unește cu Mama sa România.”

Cum era și firesc, imediat după adoptarea acelei Declarații, printr-un Înalt Decret Regal, Regele României, Ferdinand I, sancționează acea decizie istorică. În această privință, în respectivul Decret se spune: **„În numele poporului român și al regelui lui, M. S: Ferdinand I-ul al României, ia act de acest vot quasi unanim și declară, la rândul lui, Basarabia unită cu România pe veci una și indivizibilă”**.

În mod cronologic, după circa o jumătate de an de la unirea Basarabiei cu România, în urma deciziei participanților la Congresul General al românilor din Bucovina, desfășurat la Cernăuți în cea de a doua parte a lunii noiembrie 1918, s-a hotărât unirea Bucovinei cu România. În moțiunea adoptată în acest sens de către congresiștii bucovineni se menționează, prin cuvinte inspirat alese, următoarele: **„Congresul general al Bucovinei, întrunit azi, joi, 15/28 noiembrie 1918 în sala sinodală din Cernăuți, consideră că: de la fundarea Principatelor Române, Bucovina, care cuprinde vechile ținuturi ale Sucevei și Cernăuților, a făcut pururea parte din Moldova, care în jurul ei s-a încheat ca stat; consideră că**

în cuprinsul hotarelor acestei țări se găsește vechiul scaun de domnie de la Suceava, groznițele domnești de la Rădăuți și Suceava, precum și multe alte urme și amintiri scumpe din trecutul Moldovei;

Considerând că fiii acestei țări, umăr la umăr cu frații lor din Moldova și sub conducerea acelorași domnitori au apărat de-a lungul veacurilor ființa neamului lor împotriva tuturor încalcărilor din afară și a cotropirei păgâne;

Considerând că în 1774 prin vicleșug Bucovina a fost smulsă din trupul Moldovei și cu de-a sila alipită coroanei habsburgilor;

Considerând că 144 de ani poporul bucovinean a îndurat suferințele unei ocârmuiri străine, care îl nesocotea, decide:

Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu regatul României". Luând act, în mod expres, de hotărârea unanimă a participanților la Congresul general al bucovinenilor, printr-un decret special, Regele Ferdinand I consfințește respectiva hotărâre istorică. În articolul I al aceluși Decret se stipulează următoarele:

„Bucovina, în cuprinsul granițelor sale, este și rămâne de-a pururi unită cu România".

După unirea Basarabiei și Bucovinei cu Țara-mamă a urmat, în mod firesc, în mod logic, unirea Transilvaniei și a Banatului cu Patria-mamă.

Faptul s-a petrecut în cadrul Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, care s-a desfășurat în ziua de 18 noiembrie 1918 (stil vechi) sau 1 decembrie 1918 (stil nou). Potrivit izvoarelor istorice, la această mare adunare populară și plebiscitară au participat ca „aleși ai poporului” și ca „voluntari”, ca să ne exprimăm și printr-o figură de stil, între 13.000 și 15.000 de oameni veniți din întregul spațiu Danubiano-Pontic. Cifra celor „aleși”, ca reprezentanți legitimi ai districtelor electorale, ai organizațiilor obștești, profesionale, culturale și religioase, avea să fie de 1228 de oameni „unul și unul”. Prin prezența, prin voința și prin decizia aleșilor poporului și ai națiunii, care aveau în mâinile lor legitimații speciale, denumite în epoca dată „credinționale”, iar în suflete dorința fierbinte de unire a tuturor românilor într-o singură Patrie Mare și Întreagă, de a înlătura sau de a dărâma pentru totdeauna hotarele nedrepte care despărțeau român de român, tată și mamă de fiu, frate de frate etc. relevând acest fapt, cu mintea și cu pana sa ascuțite, dar și cu patriotismul fierbinte ce-l caracteriza, poetul Octavian Goga va scrie atunci următoarele versuri, care vor rămâne nemuritoare:

„Te-am dărâmat, hotar de-odinioară, / Brâu împletit din lacrimi și din sânge, / Veriga ta de foc nu mă mai strânge / Și lanțul tău a încetat să doară.”

Înlăturarea, prin voință populară, a acelor hotare arbitrare, însemna, de drept și de fapt, înfăptuirea României Mari, realitate atestată și consemnată cu claritate și

la cold în două documente oficiale ale timpului. Este vorba, pe de o parte, de „Rezoluția Adunării Naționale de la Alba Iulia”, iar, pe de altă parte, de „Decretul Regal prin care se sancționa ceea ce se hotărâse la Alba Iulia în ziua de 1 decembrie 1918. În primul document, la articolul I, se consemnează, în mod expres, următoarele: **„Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România”.**

Cel de-al doilea document, semnat de regele Ferdinand I Întregitorul pe data de 11 decembrie 1918 și contrasemnat de Președintele Consiliului de Miniștri Ion I.C. Brătianu, are următorul conținut clar și profund:

„Ferdinand I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului președintelui consiliului nostru de miniștri, sub nr. 2171, din 1918,

Luând act de hotărârea unanimă a Adunării din Alba Iulia,

Am decretat și decretăm:

Art. 1. ținuturile cuprinse în Hotărârea din Alba Iulia de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 sunt și rămân de-apururi unite cu Regatul României.

Art. 2. Președintele consiliului nostru de miniștri este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 11 decembrie 1918.

Marea unire înfăptuită de români la 1 decembrie 1918 (figura nr. 1) era un fapt firesc și logic. Ea izvora – așa cum clar și frumos se exprima atunci românul și argeșeanul de viță veche, Ion I.C. Brătianu – **„Din puterea de viață a poporului, din vitejia soldaților noștri și din voința hotărâtă a românilor de pretutindeni. Ea se întemeiază pe ființa însăși a neamului românesc, care de aproape două mii de ani, în mijlocul tuturor vitregiilor vremii, a știut să-și păstreze nestins caracterul de conștiință națională. Ea se reazimă pe cerințele istoriei, cari îi impun desființarea tuturor granițelor nedrepte și nefirești și statornicirea statelor după principiile naționalităților. Ea e voită în fine de nevoile neamului românesc care nu poate trăi despărțit și care numai prin unirea tuturor fiilor lui își poate îndeplini cu folos pentru omenire și cu strălucire pentru el misiunea civilizatoare în această parte a lumii”.**

Figura nr. 1. Frontierele României după realizarea Marii Uniri

Atunci când vorbim sau când scriem despre Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, se cuvine ca mereu și mereu să amintim faptul că la temelia înfăptuirii ei au stat luptele și jertfele de sânge cutremurător de mari date de fiii poporului nostru în decursul veacurilor pentru apărarea hotarelor și a vetrelor de locuire, așa cum au fost cele de la Posada (1330), Rovine (1394); Poarta de Fier a Transilvaniei (1442); Vaslui (1475); Călugăreni (1595), Șelimbăr (1599); Grivița și Plevna (1877), Mărăști, Mărășești și Oituz (1917) etc.

Numai în timpul războiului drept și sfânt din 1916-1919, zis pe bune și „Războiul de Reîntregire Națională”, au căzut eroic la datorie ori au fost răniți sau dați dispăruți peste un milion de fii ai Patriei pentru realizarea Marii Uniri (figura nr. 1). Cu sânge și cu lacrimi, cu zăbranic, cu dureri sufletești nesfârșite ne-am plătit noi, românii, izbânda de acum 95 de ani!

În această privință, la numai câteva zile de la acea strălucită și nemuritoare biruință, într-o scriere de-a sa, Alexandru Vlahuță ne va spune, pe cât de limpede, pe atât de frumos, următoarele: **„În momentele istorice cruciale pentru destinele unui popor, „morții unui neam se scoală și luptă umăr la umăr cu cei vii... Iar lucrul acesta n-ar trebui să-l uităm niciodată”**.

Cu privire la ceea ce s-a împlinit la Alba Iulia acum 95 de ani, la 1 decembrie 1918, dar în principal despre desfășurarea Marii Adunări Naționale din acea zi istorică, dar și despre hotărârea tot istorică luată atunci de către reprezentanții aleși ai națiunii române s-au scris până acum, de cele mai multe ori, bine și foarte bine, sute și mii de pagini de carte și articole de presă. Cu ele s-ar putea alcătui tomuri întregi. În ceea ce ne privește, nu ne propunem să relatăm acum și aici fapte și evenimente strâns legate de tema pe care o abordăm, care, în linii generale, sunt bine cunoscute de către iubitorii noștri de istorie. Cu alte cuvinte, am repeta, poate mai puțin mestșugit, ceea ce s-a scris deja. Socotim însă potrivit să cităm, în continuare, doar scurte extrase din amintirile unui strălucit participant la marea întrunire de la Alba Iulia, acestea reprezentând nu doar aduceri aminte ale aceluia, ci autentice izvoare istorice. Este vorba de cele spuse de Ion Clopoșel în cartea sa intitulată „Frământările unui an” publicată la Sibiu în anul 1919.

Iată ce zicea el, cu un evident fior național patriotic:

„Măreață zi de 1 decembrie! În sfârșit ai sosit după așteptări grele și lupte seculare, ca să pui capăt sabiei și să începi istoria românilor liberi... Ca un singur om, întreg românismul cuprins între crestele Carpaților și apa șerpuitoare a Tisei și-au dat expresie glasul de revoltă contra trecutului plin de fantome urâte și a declarat sărbătorește că este decis să rupă cu comuniunea de stat a asupritorilor maghiari și să se închege într-un stat național al românilor de pretutindeni. 100.000 de oameni (de fapt între 130.000 și 150.000 – n.n.) s-au adunat în cetatea lui Mihai Viteazul și a martirilor Horea, Cloșca și Crișan, pentru ca să spună lumii întregi că vreau România Mare, Țara tuturor acelor ce vorbesc limba românească, poartă port românesc, vreau soarta românească, vreau drept românesc... Cu greu s-ar putea strânge într-un buchet unitar nenumăratele tablouri câte s-au desfășurat înaintea ochilor pe terenuri, în cetatea Alba Iulia. Ar trebui timp ca să

prinzi aspecte așa de variate ale mișcărilor cu acest prilej. Câte cântece și jocuri, câte urale și ovații, contopindu-se toate într-o uriașă simfonie a cunoștinței naționale. Vor regreta toți câți n-au participat la sărbătoarea națională cea mai mare de care au avut parte românii obidiți și schingiuiți... Pe toată viața li se imprimă în inimă emoționantele scene acelora care au fost de față la această sărbătoare prin care românii își afirmă voința de unire a tuturor în România Mare. Aceste cuvinte, „România Mare”, au fost neîntreținut strigate din piepturile zecilor de mii de români. Când întâia oară a rostit domnul Goldiș în legătură cu proiectul de rezoluție aceste două cuvinte, sala Casiner romane (unde s-a desfășurat Marea Adunare Națională – n.n.) a răsunat de îndelungate și frenetice aplauze ce au durat câteva minute... Sunt momente care nu se uită, ci se imprimă în suflete pentru toate veacurile, înălțându-le și transportându-le în regimurile pure ale idealurilor”.

Actul istoric înfăptuit la 1 decembrie 1918 de către români avea să fie evocat, laudat și slăvit chiar atunci, la cald, de către nenumărați poeți cu har, dar în special după aceea, de către alții și alții, între ei numărându-se Octavian Goga, Nichifor Crainic, Mircea Dem Rădulescu, Vasile Militaru, Serafim Ionescu, Vasile Bosa, Horia Petra Popescu, Ion Băilă, Petre Dulfu, Ovidiu Hulea și mulți alții.

„Imnul Dreptății” a fost scris de românul patriot Horia Petra Petrescu doar cu o lună înainte de desfășurarea istoricei adunări naționale și populare de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918.

El a intuit, ca puțini alți români patrioți din vremea sa, evoluția evenimentelor și deznodământul lor final: înfăptuirea Marii Uniri. Prin conținutul și mesajul ei, creația sa poetică, intitulată pe cât de inspirat, pe atât de ingenios „Imnul Dreptății”, poate fi considerată, zicem noi, fără teama de a greși, sau de a exagera, un fel de „Prefață” a ceea ce se va întâmpla și se va hotărî la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918. Pentru valoarea respectivei poezii, dar și pentru faptul că, în ultimele decenii, ea a cam fost dată uitării, o vom reproduce aici în întregime sa: „**Ridică steagul mândru, al Dreptății,/ Să fâlfâie cum nu a mai fâlfâit,/ Cum cerul primenit al Libertății,/ În sufletu-ne tânăr-primenit.// Ascunde fața ta plină de rușine,/ Semănători de pizme și minciuni,/ Căci ochii văd pe-ntinsuri văluri line,/ Sânt holdele ce-au dat**

un rod de bine,/ Spurcate izme nu mai poți s-aduni.// Dispreț pe capul tău de-ai vrea minciuna!/ Pe tron ridică sfântul Adevăr!/ S-a risipit din suflete furtuna,/ Vom fi cu trup, cu suflet veșnic UNA,/ Pe veci printr-a al discordiei măr.// Întinde mâna-n-coace Bucovina, (Basarabia o întinsese, deja – n.n.),/ Și tu, din Maramureș, din Bihor,/ Voi, din Regat, cu tine ardeleni,/ Toți Feți Frumoși și dalbe Cosânzene,/ Moldovean! – Sântem doar un popor.// Dreptatea-o vrem, de mii de ori Dreptate,/ Căci pentru ea cu toții am sângerat,/ Și-am lâncezit în temnițe spurcate!/ Azi mâna-ntindem frate către frate,/ Ne-mbrățișăm cu sufletul curat!// Să nu mai fie jug și nice fiară!/ Să nu ne mai subjuge, să nu fim subjugați!/ În lung și-n lat a libertății Țară,/ Iubirea-n ea, cea fără de hotară,/ De la colibă până la Palat!”

Citind și recitind în mai multe rânduri aceste versuri minunate, înflăcărare și însuflețitoare și transcriindu-le acum și aici, noi apreciem, tot fără teama de a greși sau de a exagera, faptul că „**Imnul Dreptății**” este și o poezie filozofică!

Cel de al doilea „**imn**” la care ne referim, intitulat și el deosebit de frumos, de ingenios și de expresiv „**Imnul Unirii**”, este creația poetică, dar și istorică, am mai zice noi, a lui Ion Băilă, autor despre care, din păcate, până acum s-a vorbit foarte puțin în literatura de specialitate.

„**Imnul**” său a fost scris, în mod special, cu prilejul desfășurării Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, dedicat și închinat în mod expres acelui eveniment crucial din istoria României. Creația sa s-a tipărit pe foi volante, în mii de exemplare, fiind distribuită aproape tuturor participanților la istorica întrunire.

„**Imnul Unirii**” este pătruns, de la primul până la ultimul vers, de o încărcătură istorică cum rar s-a mai putut vedea în alte creații poetice ale vremii, dar și de un fierbinte patriotism. Prin ideile vehiculate, ca și prin conținutul lor, „**Imnul**” scris de Ion Băilă, poate fi considerat, socotim noi, și un autentic și important izvor istoric.

Ne vom referi, în cele ce urmează, la două „ode” minunate dedicate și închinare Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918. Prima dintre ele este intitulată „**Oadă ostașilor români**, ea fiind semnată de Radu Costăchescu. Cea de a doua are următorul titlu: „**Oadă la praznicul Unirii tuturor românilor**”, aceasta fiind creația poetului Ovidiu Hulea. Cei doi autori sunt, pe de o

parte, martori ai istoriei, iar, pe de altă parte, cronicari în versuri de fapte istorice mărețe.

„Oda” semnată de Radu Costăchescu este deosebit de frumoasă, socotim noi, ea fiind închinată ostașilor români care au dus pe umerii lor greul războiului drept de reîntregire a neamului. Eroismul, jertfele și sacrificiile lor din timpul campaniei aveau să stea la temelia înfăptuirii Marii Uniri. Cea de-a doua „Odă”, la fel de caldă, de frumoasă și de expresivă, semnată de Ovidiu Hulea, este, după opiniile noastre, „o splendidă cronică” în versuri a Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918. Ea a fost intitulată de către autorul ei, printr-o inspirație de excepție, **„La praznicul Unirii tuturor românilor”**. De altfel, „Oda” a fost scrisă în mod expres, cu prilejul desfășurării Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia.

Ovidiu Hulea a scris, cu prilejul desfășurării Marii Adunări de la Alba Iulia, o „Odă”, pe care și-a intitulat-o, pe cât de inspirat, pe atât de expresiv „La praznicul unirii tuturor românilor”. Oda respectivă a fost recitată în acea zi de miile de participanți la Adunarea de la Alba Iulia, iar apoi, în anii care au urmat, în școli, la șezători, la serbările publice, în armată, iar la un moment dat versurile sale aveau să fie puse pe note muzicale și cântate pe melodia „Deșteaptă-te române”.

Ce frumos și ce bine ar fi, zicem noi, acum, la împlinirea a 95 de ani de la făurirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, ca versurile acestei Ode, ca și cele în care se evocă și se cântă atât de clar și de-nflăcărat și de frumos, istoricul eveniment la care ne-am referit, să nu fie lăsate uitării, ci, dimpotrivă, să fie recitate mereu și mereu de către toți românii de bine, în special de cei tineri, care au menirea să apere, ca pe lumina ochilor, cum se zice în popor, înfăptuirile epocale ale străluciților noștri înaintași!

Citiți, dragi români, fie că sunteți elevi, studenți sau militari, fie tineri sau vârstnici de la sate și de la orașe, atât imnurile și odele dedicate Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 la care ne-am referit aici mai pe larg, cât și celelalte, pe care doar le-am citat titlurile. Dacă doriți și puteți, învățați-le pe dinafară și roștiți-le când timpul vă permite în fața semenilor noștri. Pentru că prin ele învățăm și receptăm pagini mărețe din istoria neamului.

BIBLIOGRAFIE

- Dr. Florian Tucă, prof. Ionescu Nicolae, prof. Raicu Romulus, *„Lirica Războiului de Reîntregire a neamului”*, cu un *„Cuvânt către cititori”* de I.P.S. Calinic Argeșanu, București, 1998.
- Tucă Florian (coordonator), Ionescu Nicolae, Raicu Romulus, *„2000 de ani de statalitate, creștinism și cultură în spațiul românesc. Repere cronologice sau picături din istoria neamului”*, vol. I, București, 2000.
- Tucă Florian, Ionescu Nicolae, Raicu Romulus, *„Războiul pentru făurirea României Mari”*, București, 1998.
- „Poezii și cântece pașoptiste”*, București, 1998, ediția alcătuită de dr. Florian Tucă și prof. Nicolae Ionescu.
- Dr. Florian Tucă, prof. Nicolae Ionescu și prof. Romulus Raicu, *„Lirica războiului pentru neatârnare. 1877-1878”*, București, 1999.

